

Sygn. akt I Ca 135/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Iwona Podwójniak

SSO Joanna Składowska

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2016 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa J. B. i S. B.

przeciwko Z. J.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu

z dnia 1 czerwca 2015 roku, sygnatura akt I C 1234/14

oddala apelację.

Sygn. akt. I Ca 135/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 23 września 2014r., skierowanym przeciwko Z. J., S. B. i J. B. domagali się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w S. w dniu 16 sierpnia 2007r., w sprawie o sygn. akt XII GNc 668/07, -zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przeciwko S. B. oraz przeciwko małżonce dłużnika J. B..

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa.

Zaskarżonym wyrokiem z 01 czerwca 2015r., wydanym w sprawie sygn. akt I C 1234/14 Sąd Rejonowy w Sieradzu oddalił powództwo.

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym z dnia 16 sierpnia 2007r., w sprawie sygn. akt XII GNc 668/07, Sąd Rejonowy w Sosnowcu nakazał S. B., aby zapłacił Z. J. kwotę 11 684,00 złotych z ustawowymi odsetkami od kwot: 300 złotych od dnia 28 października 1999r. do dnia zapłaty, 500 złotych od dnia 22 listopada 1999r. do dnia

zapłaty, 500 złotych od dnia 08 grudnia 1999r. do dnia zapłaty, 10 384 złotych od dnia 08 grudnia 2000r. do dnia zapłaty wraz z kwotą 589,50 złotych tytułem kosztów procesu. Nakaz ten został opatrzony klauzulą wykonalności, także przeciwko J. B., z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową. W dniu 21 października 2010r. Z. J. złożył u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Sieradzu A. J. wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko powodom.

W listopadzie 2011r. strony podjęły rozmowy, które miały na celu ustalenie zasad spłaty należności objętych tytułem wykonawczym. W wyniku tych uzgodnień, powodowie zobowiązali się do spłaty należności głównej wynikającej z tytułu jednorazowo.

W piśmie z dnia 16 stycznia 2012r. pozwany określił powodom ostateczny termin do zapłaty kwoty należności głównej na dzień 30 stycznia 2012r. W wypadku dotrzymania terminu zapłaty zobowiązał się zwolnić powodów z obowiązku zapłaty odsetek oraz kosztów wynikających z tytułu wykonawczego.

W dniu 21 marca 2012r. powodowie zapłacili pozwanemu 11 684,00 złotych. Pożyczyli pieniądze na ten cel od siostry powódki E. S. oraz ojca powódki I. G..

W piśmie z 13 kwietnia 2012r. pozwany poinformował powodów, że wpłacona przez nich kwota 11 684 złotych została zaliczona na poczet należności głównej zasądzonej nakazem zapłaty z dnia 16 sierpnia 2007r. Jednocześnie wezwał do zapłaty odsetek i kosztów w terminie do 23 kwietnia 2012r., wskazując, że powodowie nie mogą liczyć na anulowanie tych należności, wobec niewywiązania się z terminu zapłaty należności głównej.

Pismem z 30 kwietnia 2012r., skierowanym do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Sieradzu A. J., pozwany ograniczył egzekucję do odsetek oraz kosztów. Komornik wydał w dniu 07 stycznia 2013r. postanowienie, którym umorzył wszczęte przeciwko dłużnikom postępowanie egzekucyjne w zakresie kwoty 11 684,00 złotych stanowiącej należność główną. Pismem z 30 lipca 2012r., skierowanym do powodów, pozwany wyraził zgodę na anulowanie połowy wymagalnych odsetek i kosztów sądowych wynikających z tytułu wykonawczego w wypadku, gdy powodowie dokonają ich zapłaty w pozostałej części do 14 sierpnia 2012r.

Sąd pierwszej instancji nie dał wiary zeznaniom przesłuchanych w charakterze strony powodów w części, w jakiej kwestionowali określenie przez pozwanego terminu, do jakiego należało dokonać jednorazowej zapłaty dochodzonej kwoty należności głównej, z uwagi na to, że nie znalazły one potwierdzenia w pozostałym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Zdaniem Sądu Rejonowego, na ich niewiarygodność wskazują zeznania świadków, którzy nie mieli wprawdzie rozległej wiedzy odnośnie okoliczności sprawy, ale analiza podawanych przez nich okoliczności pozwala na stwierdzenie, że termin jednorazowej zapłaty kwoty należności głównej był oznaczony. Świadek E. S. podawała, że powódka zwróciła się do niej o pożyczkę pieniędzy w 2011 roku, ponieważ chciała kogoś spłacić, natomiast świadek I. G., zeznając na okoliczności związane z pożyczaniem powódce pieniędzy, użył sformułowania „córkę ścigał termin”.

Sąd pierwszej instancji zauważył także, że powodowie poddawali w wątpliwość autentyczność pism pozwanego do nich kierowanych, w których ten określał termin zapłaty kwoty należności głównej. Tymczasem pisma te zostały przez pozwanego przedstawione wraz z dowodem nadania. Jeżeli zatem, pozwany skierowałby do powodów pisma innej treści niż złożone do akt sprawy, wówczas powodowie, gdyby takimi pismami w rzeczywistości dysponowali i gdyby rzeczywiście pisma o tej odmiennej treści zostały do nich skierowane, złożyliby je do akt sprawy, dla wzmocnienia swej argumentacji. Ponadto powódka na pytanie Sądu, po okazaniu jej pisma znajdującego się na k. 48 „czy widziała Pani to pismo?” odpowiedziała „Być może tak, nie wiem dokładnie. Być może to jest to pismo co przyszło”.

Rozstrzygając o zasadności powództwa, Sąd Rejonowy stwierdził, iż powodowie nie udowodnili, że pozwany zwolnił ich z długu w określonym zakresie, bowiem dla wykazania swoich twierdzeń zaoferowali jedynie dowód z przesłuchania ich w charakterze strony, który

to dowód należało oceniać ze szczególną ostrożnością, z uwagi na to, że powodowie byli zainteresowani korzystnym rozstrzygnięciem w sprawie. Jak już wskazano, zeznaniom powodów w zakresie, w jakim twierdzili, że termin jednorazowej zapłaty kwoty należności głównej nie był określony odmówiono wiarygodności. Dodatkowo w sprawie brak było jakiegokolwiek innego dowodu, który korespondowałby z twierdzeniami powodów. Ponadto, skoro pozwany zwolnił ich z długu w zakresie odsetek i kosztów wynikających z tytułu wykonawczego, to zwolnienie to było obwarowane warunkiem, który nie został spełniony.

Według Sądu pierwszej instancji, umowy zwolnienia z długu nie można utożsamiać z umową, na mocy której wierzyciel zobowiązuje się nie dochodzić od dłużnika należnego świadczenia (*pactum de non petendo*), gdyż wskazana umowa nie prowadzi do wygaśnięcia zobowiązania, lecz jedynie zakazuje wierzycielowi dochodzenia roszczenia w określony sposób lub w określonym czasie, lub nawet w ogóle. Dlatego też, gdyby dłużnik mimo takiej umowy spełnił świadczenie, to nie będzie ono miało charakteru świadczenia nienależnego (art. 410 i n.), tak jak to ma miejsce w razie zwolnienia z długu.

Powodowie wnieśli apelację od wyroku Sądu Rejonowego, zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając:

1/ naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 65 § 1 i 2 kc w zw. z art. 353 § 1 i 2 kc i art. 353¹ kc w zw. z art. 61 § 1 kc, poprzez ich niezastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że:

a/ pozwany złożył powodom oświadczenie woli o zwolnieniu ich z długu w zakresie odsetek i kosztów postępowania związanych z należnością główną z zastrzeżeniem uiszczenia przez powodów całej należności głównej w określonym przez pozwanego terminie,

tj. do dnia 30 stycznia 2012r., podczas gdy literalne brzmienie oświadczeń pozwanego z dnia 24 listopada 2011r. oraz z dnia 2 grudnia 2011r, a przyjętych i zaakceptowanych przez powodów, a także okoliczności złożenia tych oświadczeń powodom, okoliczności dotyczące samego pozwanego, który składając powyższe oświadczenia działał jako profesjonalista prowadzący działalność, jak również zasady współżycia społecznego, tj. zasada uczciwości, zasada zaufania i lojalności wobec swojego kontrahenta świadczą o zawarciu przez strony postępowania najpóźniej w grudniu 2011r. warunkowej umowy o zwolnienie powodów

z długu w zakresie odsetek i kosztów postępowania, w której jedynym zastrzeżonym warunkiem było uiszczenie przez powodów na rzecz pozwanego pełnej wysokości należności głównej, tj. kwoty 11 684,00 złotych;

b/ podstawą ustalenia treści oświadczenia woli pozwanego o zwolnieniu powodów

z długu jest pismo pozwanego z dnia 16 stycznia 2012r., podczas gdy powyższe pismo zostało przez pozwanego sporządzone i nadane do powodów już po zawarciu przez strony postępowania umowy o zwolnieniu z długu, a co nastąpiło najpóźniej w grudniu 2011r., wobec czego oświadczenia woli pozwanego zawarte w powyższym piśmie nie mogą być podstawą do jednostronnej i niez zaakceptowanej przez drugą stronę zmiany postanowień umowy o zwolnienie powodów z długu;

c/ podstawą ustalenia treści oświadczenia woli pozwanego o zwolnieniu powodów

z długu jest pismo pozwanego z dnia 16 stycznia 2012r., podczas gdy w treści powyższego pisma pozwany nie uzależnił zwolnienia powodów z długu od spłaty należności głównej

w terminie do dnia 30 stycznia 2012r., wskazał jedynie, że wpłaty kwoty należy dokonać do dnia 30 stycznia 2012r., nie wskazał jednak skutków nie dokonania tej wpłaty w postaci bezskuteczności oświadczenia o zwolnienie powodów z długu, ponadto pozwany nie złożył w treści tego pisma także oświadczenia o odwołaniu swoich wcześniejszych oświadczeń o zwolnieniu powodów z długu;

2/ naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia:

a/ art. 232 kpc w zw. z art. 6 kc, poprzez przyjęcie, iż powodowie nie udowodnili,

iż doszło do skutecznego zwolnienia ich z długu wobec pozwanego, a obejmującego odsetki i koszty postępowania, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego,

w szczególności z treści pisma pozwanego z dnia 24 listopada 2011r. oraz z dnia 2 grudnia 2011r. oraz potwierdzenia wpłaty na rzecz pozwanego kwoty 11 684,00 złotych wynika, iż pomiędzy stronami doszło do skutecznego zawarcia umowy o zwolnienie z długu, a jedyny warunek jej obowiązywania tj. spełnienie przez powodów należności głównej został przez powodów wypełniony;

b/ art. 233 § 1 kpc, poprzez dowolną a nie swobodną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, polegającą na:

- pominięciu treści pism pozwanego z dnia 24 listopada 2011r. oraz z dnia 2 grudnia 2011r., w których pozwany jednoznacznie oświadczył powodom, że warunkiem zwolnienia ich z długu w zakresie odsetek oraz kosztów postępowania jest uiszczenie należności głównej w wysokości 11 684,00 złotych, nie zastrzegając żadnego innego warunku zwolnienia powodów z długu, ani też terminu uiszczenia należności głównej;

- uznaniu za niewiarygodne zeznań powodów J. B. i S. B. w części, w której powodowie zaprzeczyli określeniu przez pozwanego terminu spłaty należności głównej, a którego dotrzymanie miałyby być warunkiem skutecznego zwolnienia powodów z długu w zakresie odsetek i kosztów postępowania, podczas gdy zeznania powodów znajdują odzwierciedlenie w treści oświadczeń woli kierowanych do powodów przez pozwanego, a wyrażonych w pismach z dnia 24 listopada 2011r. oraz z dnia 2 grudnia 2011r., a w których pozwany nie zastrzegł jakiegokolwiek terminu warunkującego skuteczność zwolnienia z długu, a nadto zeznania powodów wbrew stanowisku Sądu nie pozostają w sprzeczności z zeznaniami świadków przesłuchanych w sprawie, a z których nie wynika, aby pozwany określił powodom konkretny termin spłaty należności głównej, od spełnienia którego miała zależeć skuteczność zwolnienia z długu;

- w konsekwencji przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji, iż nie doszło do skutecznego zwolnienia powodów z długu w zakresie odsetek i kosztów postępowania, podczas gdy z całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, iż pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy o zwolnienie z długu, a w której jedynym zastrzeżonym przez strony warunkiem była jednorazowa spłata całej należności głównej w wysokości 11 684,00 złotych.

W oparciu o wskazane zarzuty skarżący domagali się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego - z uwagi na wygaśnięcie w całości roszczenia pozwanego oraz zasądzenia od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych za postępowanie przed Sądem pierwszej i drugiej instancji; ewentualnie uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

W odpowiedzi na apelację, pozwany wniósł o jej oddalenie z uwagi na całkowitą bezzasadność, umorzenie postępowania z uwagi na jego bezprzedmiotowość oraz obciążenie strony powodowej kosztami postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powodów nie zasługuje na uwzględnienie.

Należy w pierwszym rzędzie podkreślić, iż skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Wyrażenie przez stronę odmiennego poglądu, co do oceny poszczególnych dowodów jest prawem strony, jednakże możliwość przedstawienia innej wersji stanu faktycznego, nie świadczy jeszcze o nadużyciu swobodnej oceny dowodów. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne.

Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przedstawił bardzo szczegółowy wywód w zakresie oceny zaprezentowanych dowodów, a w szczególności złożonych przez powodów dokumentów i zeznań, wskazując, w jakiej części i z jakich przyczyn odmówił zeznaniom powodów wiarygodności. W ocenie Sądu Okręgowego, zaprezentowane rozumowanie nie nasuwa zastrzeżeń, a skarżący - poza polemiką - na żadne błędy w toku argumentacji nie wskazują. Nie sposób podzielić również zarzutów apelacji w zakresie naruszenia prawa materialnego.

Zgodnie z powoływanym przez skarżących art. 65 kc, oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współzycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. W umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. To właśnie prawidłowe zastosowanie dyrektyw interpretacyjnych oświadczeń woli, o jakich mowa we wskazanym przepisie, nie pozwalało na tłumaczenie oświadczeń pozwanego z dnia 24 listopada 2011r. oraz 2 grudnia 2011r. poza kontekstem okoliczności, w jakich zostały złożone. Przede wszystkim zaś, pisma te wyraźnie nawiązują do rozmowy telefonicznej, co jednoznacznie przesądza, że nie wyczerpują ustaleń stron, a jedynie potwierdzają pewne z nich. Kolejne pismo z 16 stycznia 2012r. zawiera już oznaczenie terminu zapłaty. Co więcej, pismem z 13 kwietnia 2012r., pozwany powiadamia powodów, że wpłacona kwota została zaliczona na poczet należności głównej i domaga się zapłaty także odsetek oraz kosztów procesu. Po dacie wpłaty kontynuowane jest również postępowanie egzekucyjne, w toku którego 7 stycznia 2013r. zajęty został w celu wyegzekwowania należności z tytułu odsetek i kosztów rachunek bankowy dłużnika i przysługująca mu wierzytelności oraz wezwano dłużnika do złożenia wyjaśnień. Kolejne zajęcia nastąpiły 27 maja 2013r. Czynności te pozostały bez jakiegokolwiek reakcji ze strony powodów, w szczególności nie domagali się oni od wierzyciela wycofania wniosku egzekucyjnego. Pierwsze pismo powodów dotyczące kwestii zwolnienia z długu zostało wysłane dopiero po podjęciu postępowania egzekucyjnego w sierpniu 2014r. Co najistotniejsze jednak, w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego, zupełnie niewytłumaczalne byłoby podjęcie przez pozwanego decyzji o zwolnieniu powodów z części długu, co do którego - co wymaga podkreślenia - pozwany dysponował tytułem wykonawczym, niezależnie od tego, kiedy zostanie spłacona wyznaczona kwota. Przecież w takim wypadku, spłata mogłaby nastąpić nawet po kilku latach, a pozwany nie miałby szansy na rekompensatę oczywistej straty wynikającej z braku możliwości dysponowania pieniędzmi przez długi czas, poprzez możliwość dochodzenia odsetek za opóźnienie. Właściwa ocena wiarygodności zeznań stron w tym kontekście oraz sporządzanych przez pozwanego pism może być wyłącznie taka, jakiej dokonał Sąd pierwszej instancji. Jedynym bowiem racjonalnym wytłumaczeniem działań pozwanego - wobec bezskuteczności egzekucji i wielości wierzycieli - mogła być chęć zmotywowania powodów do uregulowania zadłużenia właśnie wobec niego, ale oczywiście przy założeniu, że nastąpi to w określonym, rozsądnym z punktu widzenia interesów pozwanego terminie. Bezterminowe odroczenie płatności należności głównej w połączeniu z rezygnacją z większej części wierzytelności obejmującej odsetki i koszty, nie miałyby zaś żadnego sensu.

Podsumowując, Sąd Rejonowy nie pominął pism pozwanego z 24 listopada i 2 grudnia 2011r., a jedynie nie oparł się na ich literalnym brzmieniu, ustalając treść oświadczenia woli pozwanego o warunkowym zwolnieniu z długu. Przyjęcie, że w rozmowach telefonicznych była mowa o określonym terminie wpłaty należności głównej, warunkującym zwolnienie, poczynione zostały zaś w oparciu o zeznania pozwanego, których wiarygodność potwierdzały pośrednio inne dowody, w tym zeznania świadków, a w szczególności zachowanie stron - pozwanego, przejawiające się w dalszym dochodzeniu należności z tytułu odsetek i kosztów, a powodów - brakiem reakcji na powyższe. Ponadto, jak już wskazano, wersja zdarzeń prezentowana przez pozwanego pozostawała w zgodzie z dyrektywami, o jakich mowa w art. 233 kpc.

Sąd pierwszej instancji nie naruszył także art. 353, 353¹ i 61 kc, wskazując, że doszło do skutecznego złożenia woli przez pozwanego, z tym jednak zastrzeżeniem, że zwolnienie z długu miało charakter warunkowy, a wyznaczony warunek nie został spełniony, tym samym do zwolnienia nie doszło.

Zgodzić się zatem w pełni należy z Sądem Rejonowym, że powodowie - zgodnie z wymogiem art. 232 kpc - nie udowodnili przesłanek przemawiających za pozbawieniem wykonalności wskazanego w pozwie tytułu wykonawczego, dlatego zasadnym było oddalenie powództwa opartego na art. 840 kpc.

Wobec powyższego, na podstawie art. 385 kpc, Sąd Okręgowy oddalił apelację.

Sąd Odwoławczy nie mógł natomiast umorzyć postępowania, jak chciał tego pozwany, gdyż w sprawie nie zaszyły okoliczności, o których mowa w art. 355, czy też 391 § 2 kpc.